Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0183

Kattavan tekoälystrategian tarjoamat mahdollisuudet EU:n kaupalle ja siihen liittyvät haasteet

Euroopan parlamentin päätöslauselma 20. toukokuuta 2026 kattavan tekoälystrategian tarjoamista mahdollisuuksista EU:n kaupalle ja siihen liittyvistä haasteista (2025/2112(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta 13. kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös)[1],

– ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus)[2],

– ottaa huomioon Euroopan puolijohde-ekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä ja asetuksen (EU) 2021/694 muuttamisesta 13. syyskuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1781 (sirusäädös)[3],

– ottaa huomioon puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestävän tarjonnan varmistamiseksi ja asetusten (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 ja (EU) 2019/1020 muuttamisesta 11. huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin

---

1 EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
2 EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
3 EUVL L 229, 18.9.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.

ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1252 (kriittisiä raaka-aineita koskeva säädös)[4],

– ottaa huomioon Washingtonissa 4. helmikuuta 2026 järjestetyn kriittisiä mineraaleja käsitelleen ministerikokouksen tulokset ja käynnissä olevan EU:n ja Yhdysvaltojen välisen yhteistyön, jonka tavoitteena on monipuolistaa ja vahvistaa turvallisia ja kestäviä kriittisten raaka-aineiden toimitusketjuja, jotka ovat välttämättömiä EU:n kilpailukyvylle, huipputeknologioille ja häiriönsietokyvylle globaaleilla markkinoilla,

– ottaa huomioon unioniin tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan tarkoitettujen puitteiden perustamisesta 19. maaliskuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/452[5],

– ottaa huomioon unionin ja sen jäsenvaltioiden suojelemisesta kolmansien maiden harjoittamalta taloudelliselta pakottamiselta 22. marraskuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/2675[6],

– ottaa huomioon kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta 20. toukokuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/821 (kaksikäyttöasetus)[7],

– ottaa huomioon 19. marraskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Dataunionistrategia – Dataa tekoälyn käyttöön” (COM(2025)0835),

– ottaa huomioon 24. tammikuuta 2024 annetun komission tiedonannon ”Euroopan taloudellisen turvallisuuden edistäminen: viisi uutta aloitetta” (COM(2024)0022),

– ottaa huomioon 3. joulukuuta 2025 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ”EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen” (JOIN(2025)0977),

– ottaa huomioon 5. kesäkuuta 2025 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen

---

4 EUVL L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
5 EUVL L 79 I, 21.3.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
6 EUVL L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.
7 EUVL L 206, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.

tiedonannon ”Euroopan unionin kansainvälinen digitaalistrategia” (JOIN(2025)0140),

– ottaa huomioon 9. huhtikuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Tekoälyn maanosa -toimintasuunnitelma” (COM(2025)0165),

– ottaa huomioon 8. lokakuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Tekoälyn soveltamisstrategia” (COM(2025)0723),

– ottaa huomioon 9. syyskuuta 2024 julkaistun Mario Draghin kilpailukykyraportin ”The future of European competitiveness” (Draghin raportti),

– ottaa huomioon 10. huhtikuuta 2024 julkaistun Enrico Lettan sisämarkkinaraportin ”Much more than a market” (Lettan raportti),

– ottaa huomioon 9. heinäkuuta 2025 antamansa päätöslauselman tuoteturvallisuudesta ja sääntelyn noudattamisesta sähköisessä kaupankäynnissä ja tuonnissa EU:n ulkopuolelta[8],

– ottaa huomioon 13. marraskuuta 2025 antamansa päätöslauselman esityksestä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja Singaporen tasavallan välisen digitaalista kauppaa koskevan sopimuksen tekemisestä[9],

– ottaa huomioon Maailman kauppajärjestön (WTO) keskeisen roolin sääntöihin perustuvan monenvälisen kauppajärjestelmän ylläpitämisessä ja sen merkityksen kehittyvien teknologioiden, kuten tekoälyn, käyttöönotolle kansainvälisessä kaupassa,

– ottaa huomioon WTO:n säännöt, erityisesti vientirajoituksiin sovellettavat syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteet,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kansainvälisen kaupan valiokunnan mietinnön (A10-0122/2026),

A. toteaa, että tekoäly on yleiskäyttöinen teknologia, joka laittaa EU:n kauppaa uuteen uskoon tavaroiden, palvelujen ja tiedonsiirron aloilla; ottaa huomioon, että tekoäly voi alentaa informaatiokustannuksia ja vaatimusten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia, muuttaa toimitusketjujen hallintaa ja lisätä palvelujen tarjoamista digitaalisesti; ottaa huomioon, että tekoäly ja teknologian omistajuuteen liittyvät valtasuhteet luovat merkittäviä haasteita ja muutosmahdollisuuksia EU:n kaupan kilpailukyvylle; toteaa, että EU:n kauppapolitiikalla on ratkaiseva merkitys siinä, että

---

8 EUVL C, C/2026/1436, 31.3.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1436/oj.

9 EUVL C, C/2026/1674, 22.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1674/oj.

varmistetaan kokonaisvaltainen ulkoinen tekoälystrategia, jossa yhdistyvät avoimuus, läpinäkyvyys, turvallisuus ja häiriönsietokyky sekä perusoikeuksien kunnioittaminen ja jolla tuetaan ennakoitavia rajatylittäviä toimintoja; katsoo, että tekoäly tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia parantaa Euroopan unionissa suoritettavien tullitarkastusten ja markkinavalvonnan tehokkuutta ja turvallisuutta sekä torjua petoksia, väärennöksiä ja hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä;

B. ottaa huomioon, että tekoälyn nopea leviäminen ja käyttöönotto edistävät rakenteellisia muutoksia kansainvälisen palvelukaupan organisaatiossa, maantieteessä ja hallinnossa ja sillä on vaikutuksia kilpailukykyyn, työllisyyteen ja kehitykseen; toteaa, että avoimen lähdekoodin tekoälyratkaisut tarjoavat merkittäviä etuja, kuten pienemmät kustannukset ja paremman tietosuojan paikallisen käyttöönoton kautta, mikä lisää tervettä kilpailua tekoälyn alalla ja vähentää riippuvuutta EU:n ulkopuolisista palveluntarjoajista; ottaa huomioon, että näillä muutoksilla on vastavuoroisia vaikutuksia tuotantokapasiteetin, infrastruktuurin ja osaamisen nykyisten puutteiden kanssa EU:ssa ja sen ulkopuolella; katsoo, että avoimen, häiriönsietokykyisen ja osallistavan kestävän kauppamallin ylläpitäminen edellyttää johdonmukaista ja kokonaisvaltaista strategiaa tekoälyn aiheuttaman muutoksen hallitsemiseksi; katsoo, että EU:n ulkoisilla taloussuhteilla, myös suhteilla globaalin etelän kumppaneihin, olisi tuettava tekoälyn osallistavaa käyttöönottoa ja yhteistä arvonmuodostusta ja edistettävä samalla ihmiskeskeistä mallia, jonka pohjana on ihmisarvon tukemiseen keskittyvä oletusarvoisen eettisyyden periaate;

C. ottaa huomioon, että rajatylittävät tietovirrat ja tietojen saatavuus ovat ratkaisevan tärkeitä tekoälyn kehittämisessä, kouluttamisessa ja käyttöönotossa, mutta katsoo, että niitä on tarkasteltava huolellisesti sen varmistamiseksi, että myös jatkossa taataan tietosuojan korkea taso, erityisesti mitä tulee arkaluonteisiin henkilötietoihin, kuten terveystietoihin; ottaa huomioon, että digitaalisen kaupan säännöt vaikuttavat yhä enemmän kilpailukykyyn tekoälyalalla, mikä korostaa tarvetta sisällyttää tuleviin kauppasopimuksiin sääntely-yhteistyötä koskevia määräyksiä ja uudistaa nykyisiä sopimuksia; ottaa huomioon, että luotettavaa tekoälyä ajatellen yleiseen tietosuoja-asetukseen ja tekoälysäädökseen perustuva EU:n ihmiskeskeinen kehys tarjoaa uskottavan mallin, josta kansainvälisesti edistettynä voi tulla kilpailuetu markkinoilla, joilla avoimuus ja oikeuksia kunnioittava hallinto ovat arvossaan; katsoo, että WTO voisi olla asianmukainen foorumi tekoälyä ja kauppaa koskeville monenvälisille keskusteluille, jotta voidaan puuttua kilpailun vääristymiin, kaupan esteisiin ja sääntelyn hajanaisuuden riskeihin sekä varmistaa ennakoitava, oikeudenmukainen ja oikeuksia kunnioittava digitaalinen kauppa;

D. ottaa huomioon, että tekoälyn käyttöönotossa on yhä eroja eri alojen, alueiden ja eri kokoisten yritysten välillä ja että ne toimijat, joiden

määräysvallassa data, laskentateho ja osaaminen ovat, ovat etulyöntiasemassa, mikä uhkaa kasvattaa tuottavuuskuilua ja viennin vajetta pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) ja tekoälyä myöhemmässä vaiheessa käyttöön ottavien yritysten osalta; ottaa huomioon, että tekoälyä hyödyntävän kaupan kilpailukyky riippuu datan, laskentatehon, energian, yhteyksien, pääoman ja osaamisen saatavuudesta ja että monet näistä tekijöistä ovat sellaisia, että kauppa- ja investointisuhteet vaikuttavat niihin; ottaa huomioon, että vuoden 2024 alkupuoliskolla vain kuusi prosenttia tekoälyalan startup-yrityksiin maailmanlaajuisesti tehdyistä investoinneista suuntautui EU:hun, ja toteaa, että tämä luo rakenteellisia riippuvuuksia, jotka vaikuttavat kauppasuhteisiin ja Euroopan strategiseen riippumattomuuteen; katsoo, että tasapuolinen mahdollisuus käyttää tekoälyinfrastruktuuria on välttämätön pk-yritysten kilpailukyvylle, koska ne kohtaavat suuryrityksiin verrattuna merkittäviä esteitä, kuten laskentaresurssien korkeat kustannukset, datan rajallinen saatavuus ja teknisen osaamisen puute;

E. ottaa huomioon, että tekoäly kehittyy edelleen nopeasti; katsoo, että ennenaikaiset tai liialliset sääntelytoimet saattavat heikentää innovointia, investointeja ja kilpailukykyä; pitää oikeasuhteista, riskiperusteista ja innovaatiomyönteistä lähestymistapaa olennaisen tärkeänä;

F. ottaa huomioon, että tekoälyn toimitusketju on erittäin keskittynyt muutamiin harvoihin maihin ja muutamille harvoille alueille, mikä aiheuttaa vaaran riippuvuuksista kriittisen laskentatehon, raaka-aineiden ja puolijohteiden saatavuudessa; toteaa, että ulkomaisessa omistuksessa oleva kriittinen tekoälyinfrastruktuuri lisää ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän riskiä; ottaa huomioon, että algoritmien väärinkäyttö voi heikentää demokratiaa ja pahentaa nykyisiä geopoliittisia kaupan jännitteitä; ottaa huomioon, että maailmanlaajuisen teknologiakilpailun kiristyminen, jota leimaavat tekoälyn erilaiset hallinnointimallit, tullien porrastus ja kriittisten teknologioiden vientivalvonta, lisää riskiä, että keskeisten tekoälypanosten saatavuutta aletaan käyttää geopoliittisen vipuvaikutuksen aikaansaamiseen; katsoo, että osa ulkomaisesta sekaantumisesta uhkaa heikentää EU:n tiukkoja normeja avoimuuden, vastuuvelvollisuuden ja perusoikeuksien suojelun alalla ja siten se vaarantaa unionin kyvyn vaalia arvojaan, taata yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset ja suojella kansalaisia sääntelemättömän tekoälyn ja digitaaliteknologian riskeiltä; katsoo, että EU:n olisi jatkettava näiden normien puolustamista; katsoo, että EU:n olisi vahvistettava strategista riippumattomuutta monipuolistamalla toimitusketjuja ja syventämällä yhteistyötä sellaisten luotettavien kumppaneiden kanssa, jotka noudattavat samoja demokraattisia arvoja ja sitoutuvat avoimeen ja sääntöihin perustuvaan kauppaan;

G. ottaa huomioon, että tekoälyn kehittäminen ja käyttöönotto edellyttävät pääsyä globaaleille markkinoille ja mahdollisuutta hyödyntää maailmanlaajuisia teknologioita ja että kauppapolitiikan kehykset vaikuttavat näihin tekijöihin; ottaa huomioon, että WTO tukee tekoälyn kehittämistä ja käyttöönottoa mahdollistamalla tekoälyä hyödyntävien tavaroiden ja palveluiden avoimemman, läpinäkyvämmän ja ennakoitavamman kaupan; ottaa huomioon, että WTO:n nykyisillä sopimuksilla edistetään jo merkittävästi tekoälyn kehittämistä ja käyttöönottoa, ja mainitsee esimerkkeinä informaatioteknologiasopimuksen, jolla vähennetään tekoälylaitteiden käyttöönottokustannuksia, sopimuksen kaupan teknisistä esteistä (TBT-sopimus), jolla edistetään sääntelyn avoimuutta ja kansainvälisiä normeja, palvelukaupan yleissopimuksen, jolla helpotetaan tekoälyyn liittyvää palvelukauppaa, sekä sopimuksen teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista, jolla tuetaan tekoälyn kehittämistä ja levittämistä;

H. toteaa, että tekoälyn kaksikäyttöisyys ja lisääntyvä sotilaallinen käyttö, esimerkiksi sen käyttö parhaillaan käynnissä olevissa konflikteissa, kuten Venäjän hyökkäyssodassa Ukrainaa vastaan, nopeuttavat siirtymistä turvallisuuskeskeisestä yhteistyöstä kohti tekoälyyn perustuvaa geotaloudellista ja turvallisuuteen liittyvää kilpailua; ottaa huomioon, että tekoälyn hallinnointia ja vientivalvontaa ja sitä koskevia normeja käytetään yhä enemmän strategisen vaikuttamisen ja vallankäytön välineinä;

I. ottaa huomioon, että tekoälyä voidaan käyttää asejärjestelmissä ja joukkovalvontavälineissä; katsoo, että tällaiset käytännöt aiheuttavat vakavia eettisiä ja ihmisoikeuksiin liittyviä ongelmia; ottaa huomioon, että Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri on vaatinut maailmanlaajuista kieltoa tappaville autonomisille asejärjestelmille, jotka voivat tappaa ilman ihmisen valvontaa;

Tekoäly kaupan helpottamisessa ja sääntelyn täytäntöönpanon valvonnassa

1. toteaa, että tekoäly voi nopeuttaa EU:n vientiä ja tuontia erityisesti pk-yritysten osalta vähentämällä markkinoille pääsyn esteitä ja vaatimusten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia, jolloin yritykset voivat päästä aiemmin niiden ulottumattomissa olleille markkinoille, edellyttäen, että pk-yrityksillä on tasapuolinen mahdollisuus käyttää tekoälyinfrastruktuuria; kehottaa komissiota sisällyttämään luotettavaa tekoälyä koskevat neuvontapalvelut Access2Markets-portaaliin ja keskitettyyn asiointipisteeseen, jotta toimijoiden on helpompi navigoida tullimaksu-, alkuperäsääntö- ja sääntelyviidakossa; kehottaa komissiota asettamaan etusijalle pk-yritysystävälliset tekoälyvälineet ja varmistamaan, että digitaaliset vaatimustenmukaisuusratkaisut pysyvät yksinkertaisina, kohtuuhintaisina ja saavutettavina;

2. toteaa, että tekoäly voi suunnittelua ja koordinointia parantamalla auttaa vähentämään viivästyksiä ja kustannuksia EU:n toimitusketjuissa; kehottaa komissiota tekemään paperittomasta kaupanteosta normin ja edistämään luotettavien tietojen jakamista toimijoiden ja viranomaisten välillä; kehottaa investoimaan tekoälyä hyödyntävään logistiikkaan, jolla helpotetaan satamien ja käytävien pullonkauloja, ja kehottaa tukemaan ympäristöystävällisempää logistiikkaa älykkäämmän reitityksen ja ylläpidon avulla; kehottaa komissiota luomaan kannustimia avoimen lähdekoodin tekoälyratkaisuille, jotka auttavat lisäämään kilpailua ja vähentävät riippuvuutta EU:n ulkopuolisista palveluntarjoajista; korostaa, että digitalisaatiolla ja tekoälyä hyödyntävällä logistiikalla olisi parannettava tuottavuutta, tehokkuutta ja toimitusketjujen hallintaa, pienennettävä kaupan kustannuksia ja vähennettävä hallinnollista rasitetta;

3. toteaa, että tekoälyllä voitaisiin vahvistaa tullitarkastuksia tilanteessa, jossa markkinoilla on ylikapasiteettia ja ihmisten suorittamilla tarkastuksilla ei kyetä vastaamaan suureen tavaramäärään ja erityisesti Kiinasta tulevien pienten pakettien virtaan; kehottaa komissiota tarjoamaan resursseja ja osaamista markkinavalvonta- ja tulliviranomaisille, myös vahvistamalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä EU:n tullidatakeskuksessa, jotta varmistetaan, että tekoälyn käyttö lisää valvontavalmiuksia ja datan jakamista viranomaisten välillä; kehottaa komissiota tutkimaan, voitaisiinko tekoälyn avulla varmistaa, että tuontitavarat ovat EU:n lainsäädännön vaatimusten mukaisia, ja kehottaa sitä myös parantamaan tuontitavaroiden reaaliaikaista jäljitettävyyttä ja tullivalvontaa sekä markkinavalvontaa ja ottamaan käyttöön turvallisia ja erityisiä tekoälyvälineitä, jotta voidaan analysoida järjestelmällisesti pienten pakettien tietoja tai turvata tuotteiden jäljitettävyys koko toimitusketjussa ja näin torjua väärennettyjä tavaroita, tullipetoksia, hyvän kauppatavan vastaisia käytäntöjä ja EU:n määräämien pakotteiden kiertämistä; korostaa, että tällaiset tekoälyjärjestelmät olisivat kriittistä infrastruktuuria, minkä vuoksi ne olisi säilytettävä riippumattomina ja suvereeneina; kehottaa komissiota varmistamaan, että nämä välineet ovat tiukasti asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisia;

4. toteaa, että tekoäly voi olla hyödyllinen väline yrityksille, tulliviranomaisille ja markkinavalvontaviranomaisille ja auttaa niitä huolehtimaan ihmisoikeuksien suojelusta helpottamalla EU:n sääntöjen, kuten yritysvastuudirektiivin[10], metsäkatoasetuksen[11] tai

---

10 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1760, annettu 13. kesäkuuta 2024, yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 ja asetuksen (EU) 2023/2859 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

11 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115, annettu 31. toukokuuta 2023, tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan

EU:n pakkotyöasetuksen[12], tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamista, ja lisäksi sen avulla voidaan pitää yllä kuluttajansuojaa helpottamalla EU:n sääntöjen, kuten kemikaalien rekisteröintiä, arviointia, lupamenettelyjä ja rajoituksia koskevan asetuksen (REACH), CE-merkintöjen ja yleisen tuoteturvallisuusasetuksen[13], tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamista;

Tekoäly ja rakenteelliset muutokset tavara- ja palvelukaupassa sekä kaupassa ja kestävässä kehityksessä

5. toteaa, että Euroopan kilpailukyky tavarakaupan alalla riippuu yhä enemmän tekoälyä hyödyntävästä tuottavuudesta ja laadun paranemisesta strategisissa teollisuuden arvoketjuissa, mukaan lukien valmistusteollisuus, autoteollisuus, lääketeollisuus ja energiateknologia; kehottaa komissiota ottamaan nämä etunäkökohdat järjestelmällisesti huomioon kauppaneuvotteluissa varmistamalla tehokkaan markkinoille pääsyn, tullien ulkopuolisia esteitä koskevat vaikuttavat säännöt ja täytäntöönpanokelpoiset määräykset, joilla säilytetään tasapuoliset toimintaedellytykset estämällä epäreilu kilpailu ja teknologiaan liittyvät vääristymät, ja toteaa samalla, että EU:lla on oikeus hyväksyä sääntelyä;

6. tiedostaa, että tekoäly muokkaa digitaalisesti tarjottavien palvelujen kauppaa hyödykkeistämällä asiantuntemuksen, mikä edellyttää lisätoimia, jotta voidaan säilyttää Euroopan perinteinen suhteellinen etu korkean lisäarvon asiantuntijapalveluissa, teknisissä palveluissa ja yrityspalveluissa; korostaa, että palvelukaupan alalla kiristyneeseen maailmanlaajuiseen kilpailuun vastaaminen edellyttää investointien liikkeelle saamista ja rahoituksen saatavuuden parantamista, kuten Draghin ja Lettan raporteissa todettiin; kehottaa komissiota hyödyntämään kauppa- ja investointikumppanuuksia pääoman ja osaajien houkuttelemiseksi ja eurooppalaisten yritysten kasvattamiseksi;

---

heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta (EUVL L 150, 9.6.2023, s. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj).

12 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/3015, annettu 27. marraskuuta 2024, pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (EUVL L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

13 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/988, annettu 10. toukokuuta 2023, yleisestä tuoteturvallisuudesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1025/2012 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY ja neuvoston direktiivin 87/357/ETY kumoamisesta (EUVL L 135, 23.5.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/988/oj).

7. panee merkille tekoälyn mahdollisuudet uudistaa työtä ja työmarkkinoita maailmanlaajuisesti; varoittaa siirtymäriskeistä, jotka liittyvät automaatioon, tekoälyä hyödyntävään palvelukauppaan ja EU:n työvoiman kasvavaan osaamisvajeeseen; korostaa siksi, että on tarpeen hyväksyä strategioita näiden muutosten ennakoimiseksi ja työvoiman sopeuttamiseksi niihin; toteaa, että tekoälymallien ja -järjestelmien kehittämisellä ja käyttöönotolla on kielteisiä ympäristövaikutuksia, kuten sähkön kysynnän ja vedenkulutuksen kasvu; kehottaa komissiota analysoimaan vapaakauppasopimusten vaikutustenarviointien yhteydessä, mihin aloihin tekoäly todennäköisesti vaikuttaa, ja arvioimaan, miten tekoälyn käyttö vaikuttaa työntekijöiden oikeuksiin ja ympäristöön;

8. varoittaa, että digitaalinen kuilu uhkaa sulkea globaalin etelän kumppanit tekoälyyn perustuvien kasvumahdollisuuksien ulkopuolelle ja lisätä riippuvuutta maahantuoduista malleista; painottaa, että tekoälyvälineiden käyttöä kehitysmaissa tukevan yhteistyön olisi vahvistettava monenvälistä kauppajärjestelmää ja sitä olisi edistettävä WTO:n puitteissa; kehottaa komissiota hyödyntämään digitaalista osallisuutta koskevia määräyksiä kauppaa ja kestävää kehitystä koskevissa luvuissa ja digitaalista kauppaa koskevissa sopimuksissa, jotta voidaan tukea tekoälyn käyttöönottoa ja tuottavuuden kasvua sekä edistää osallistavaa ja luotettavaa tekoälyä erityisten kansainvälisten yhteistyöohjelmien ja valmiuksien kehittämisaloitteiden avulla EU:n nykyisten ulkoisten toiminnan välineiden puitteissa, mukaan lukien koulutusohjelmat ja digitaalisen ja tekoälyinfrastruktuurin saatavuus; kehottaa komissiota keskittymään Global Gateway -strategian puitteissa toteutettavassa valmiuksien kehittämisessä eettisiin ja avoimen lähdekoodin tekoälyekosysteemeihin sekä paikallisiin valmiuksiin ja edistämään häiriönsietokykyisiä ja molempia osapuolia hyödyttäviä kauppa- ja investointisuhteita;

9. toteaa, että avoimen lähdekoodin tekoälyratkaisut mahdollistavat avoimen uudelleenkäytön ja riippumattoman testauksen ja tarjoavat siten merkittäviä etuja, kuten alhaisemmat kustannukset ja paremman tietosuojan paikallisen käyttöönoton kautta, mikä lisää tervettä kilpailua tekoälyn alalla ja vähentää riippuvuutta EU:n ulkopuolisista palveluntarjoajista ja tukee samalla yhdessä globaalin etelän kumppaneiden kanssa kehitettyjä, tarkastettavissa olevia ja paikallisesti mukautettuja tekoälyratkaisuja; painottaa, että tällaisen yhteistyön sisällyttäminen EU:n kauppapolitiikkaan ja digitaalisiin kumppanuuksiin voi monipuolistaa kumppanuuksia, vähentää riippuvuutta muutamista yksittäisten yritysten ekosysteemeistä ja vahvistaa pitkän aikavälin geopoliittisia siteitä; kehottaa komissiota luomaan kannustimia avoimen lähdekoodin tekoälyratkaisuille, jotka auttavat vähentämään riippuvuutta EU:n ulkopuolisista palveluntarjoajista; korostaa, että avoimen lähdekoodin yhteistyöhön olisi sisällyttävä hankkeita, jotka koskevat tekoälyn yleishyödyllistä käyttöä esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumiseen, puhtaan

siirtymän tukemiseen sekä terveydenhuollon ja elintarviketurvan parantamiseen;

Digitaalisen kaupan hallinta, sääntely-yhteistyö ja monenväliset säännöt

10. korostaa digitaalisten kumppanuuksien ja kauppa- ja teknologianeuvostojen strategista roolia, kun niitä perustetaan sellaisten samanmielisten kumppaneiden kanssa, jotka noudattavat samoja demokraattisia arvoja ja korkeita hallintonormeja ja jotka ovat myös sitoutuneet avoimeen ja sääntöihin perustuvaan kauppaan, jotta voidaan edistää EU:n arvolähtöistä, ihmiskeskeistä ja riskiperusteista lähestymistapaa tekoälyyn; kehottaa ottamaan parlamentin tiiviimmin mukaan kauppa- ja teknologianeuvostoihin; kehottaa komissiota panemaan kansainvälisen digitaalistrategian täytäntöön yhdenmukaisilla kannoilla G7- ja G20-ryhmissä, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD) ja Yhdistyneissä kansakunnissa sekä sääntelyviranomaisten välisen jäsennellyn yhteistyön avulla, jotta voidaan edistää maailmanlaajuista lähentymistä tekoälyn turvallisuutta ja perusoikeuksien suojelua koskevien korkeiden normien osalta;

11. korostaa tarvetta puolustaa ja edistää erityisesti monenvälisillä foorumeilla EU:n ihmiskeskeistä tekoälymallia kansainvälisenä normina ja tekoälysäädöstä vertailukohteena, joka voi auttaa yhdenmukaistamaan avoimuus- ja turvallisuusnormit samalla kun kauppa pidetään avoimena ja ennakoitavana; kehottaa komissiota vahvistamaan tekoälynormeja, teknologista innovointia ja turvallisia toimitusketjuja koskevaa yhteistyötä luotettavien kumppaneiden ja samanmielisten maiden kanssa muun muassa kahdenvälisten kumppanuuksien ja monenvälisten foorumien kautta ja asettamaan etusijalle kumppanit, jotka vaalivat demokraattisia arvoja ja sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä; toteaa, että kehittyneet tekoälyjärjestelmät aiheuttavat rajatylittäviä haasteita, ja kehottaa komissiota työskentelemään sen eteen, että saataisiin aikaan maailmanlaajuinen suojelun vähimmäistaso kaikista vakavimpia riskejä vastaan yhteentoimivan ja luotettavan hallinnon perustaksi, erityisesti tekoälyä koskevan maailmanlaajuisen kumppanuuden, OECD:n tekoälyperiaatteiden ja Unescon tekoälyä koskevan eettisen kehyksen kaltaisten kansainvälisten aloitteiden avulla;

12. korostaa, että suojelun maailmanlaajuisen vähimmäistason lisäksi tarvitaan EU:n ihmiskeskeisen lähestymistavan jakavien samanmielisten kumppaneiden koalitio, jotta voidaan edetä nopeammin tekoälyn turvallisuutta, avoimuutta, vastuuvelvollisuutta ja perusoikeuksia koskevien tiukkojen normien täytäntöönpanossa erityisesti jäsennellyn sääntelyä koskevan vuoropuhelun avulla, jossa käsitellään riitoja, vaihdetaan parhaita käytäntöjä ja mukautetaan sitoumuksia teknologian kehitykseen; kehottaa lisäksi komissiota edistämään paitsi tiukkoja turvallisuus- ja perusoikeusnormeja koskevan sääntelyn lähentämistä myös konkreettista valmiuksien

kehittämistä, joka voi käsittää esimerkiksi yhteisiä investointeja turvallisiin ja kohtuuhintaisiin laskenta- ja testausvalmiuksiin, lahjakkuus- ja osaamiskumppanuuksia strategisen riippuvuuden vähentämiseksi ja sellaisten uskottavien täytäntöönpanomallien luomiseksi, joihin kumppanimaat voivat mukautua, ja näin vahvistamaan luotettavaa tekoälyä avoimen ja häiriönsietokykyisen digitaalisen kaupan perustana;

13. korostaa, että lailliset ja turvalliset tietovirrat ovat olennaisen tärkeitä tekoälyä hyödyntävän kaupan kannalta; muistuttaa, että EU:n digitaalista kauppaa koskevissa sopimuksissa on noudatettava komission horisontaalisia määräyksiä rajat ylittävistä tietovirroista sekä henkilötietojen ja yksityisyyden suojasta EU:n kauppasopimusten sähköistä kaupankäyntiä koskevassa osastossa ja että näiden määräysten nojalla unioni voi sisällyttää kauppasopimuksiin toimenpiteitä, joilla helpotetaan rajatylittäviä tietovirtoja, samalla kun säilytetään ihmisten perusoikeudet tietosuojaan ja yksityisyyteen, ja korostaa, että niihin olisi sisällyttävä erityisiä määräyksiä tekoälyä koskevasta sääntely-yhteistyöstä, jotta voidaan helpottaa keskinäistä ymmärrystä sääntelyssä sovellettavista lähestymistavoista, ja kehottaa komissiota sisällyttämään tällaisia määräyksiä kaikkiin tuleviin digitaalista kauppaa koskeviin lukuihin ja sopimuksiin; vahvistaa, että yleisen tietosuoja-asetuksen tai vastaavien normien mukaiset suojatoimet ovat vähimmäisvaatimus henkilötietojen siirtämiseksi EU:sta; kehottaa suojelemaan digitaalista kauppaa koskevilla sopimuksilla sääntelyn riippumattomuutta ja säilyttämään teknisen pääsyn, joka on tarpeen, jotta sääntelyviranomaiset voivat valvoa tekoälysäädöksen täytäntöönpanoa ja taata tekoälyjärjestelmien avoimuuden, tarkastettavuuden, oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja vastuuvelvollisuuden, ja kehottaa samalla huolehtimaan siitä, että kansalaisyhteiskunnalla ja riippumattomilla tutkijoilla on pääsy järjestelmien lähdekoodiin ja algoritmeihin;

14. muistuttaa, että EU on sitoutunut sääntöihin perustuvaan monenväliseen kauppajärjestelmään; korostaa, että WTO:n olisi edistettävä mielekkäällä tavalla tekoälyn vahvan, turvallisen, osallistavan ja luotettavan hallinnointikehyksen kehittämistä kaupankäyntiä varten muun muassa perustamalla erityisen tekoälyä käsittelevän WTO:n työryhmän, jolla helpotetaan jäsenten välistä vuoropuhelua, tietämyksen jakamista ja yhteistyötä tekoälyä koskevassa sääntelyssä ja sitä koskevissa politiikkatoimissa; korostaa, että sähköistä kaupankäyntiä koskevat tasapainoiset säännöt ovat ratkaisevan tärkeitä tekoälyä hyödyntävän kaupan käymiseksi; kehottaa komissiota varmistamaan, että kaikissa WTO:n sähköistä kaupankäyntiä koskevissa teksteissä varmistetaan tekoälyn demokraattisen hallinnoinnin toimintapoliittinen liikkumavara, mukaan lukien täytäntöönpanokelpoiset keinot työntekijöiden ja kuluttajien suojelemiseksi; kehottaa komissiota edistämään keskusteluja tekoälystä ja kaupasta WTO:n puitteissa ja vauhdittamaan maailmanlaajuista yhteistyötä, jolla helpotetaan

luotettavia tietovirtoja ja digitaalista kauppaa sekä tekoälyä hyödyntävien palvelujen ja välineiden saatavuutta erityisesti kehitysmaissa;

15. varoittaa, että erilaiset tekoälyn vaatimustenmukaisuusjärjestelmät saattavat pirstoa markkinoita ja nostaa kaupan kustannuksia; korostaa kansainvälisen yhteistyön merkitystä sääntelyn hajanaisuuden ehkäisemisessä; kehottaa komissiota käyttämään kansainvälisiä standardeja ja WTO:n kaupan teknisiä esteitä koskevia sääntöjä ja avoimuussääntöjä välineinä, joilla estetään sääntelyerojen muuttuminen perusteettomaksi kaupan esteeksi, samalla kun säilytetään EU:n tekoälyn hallinnointikehys ja hyödynnetään sitä luotettavan digitaalisen kaupan helpottamiseksi ja maailmanlaajuisten tasapuolisten toimintaedellytysten edistämiseksi luotettavan tekoälyn alalla;

Taloudellinen turvallisuus ja strategiset riippuvuussuhteet tekoälyn arvoketjussa

16. korostaa, että kehittyneiden puolijohteiden ja kohtuuhintaisen laskentatehon turvattu saatavuus on olennaisen tärkeää EU:n teknologisen suvereniteetin ja kilpailukyvyn kannalta; panee merkille, että sirusäädöksen ja tekoälytehtaita koskevan aloitteen tavoitteet saattavat jäädä saavuttamatta hajanaisen toteutuksen ja rajallisen mittakaavan vuoksi; kehottaa komissiota nopeuttamaan niiden täytäntöönpanoa, jatkamaan raaka-ainediplomatiaansa ja hyödyntämään luotettavien kumppaneiden kanssa tehtyjä kauppasopimuksia, puitesopimuksia ja kumppanuussopimuksia toimitusketjujen monipuolistamiseksi ja strategisten riippuvuuksien vähentämiseksi; panee tässä yhteydessä merkille samanmielisten kumppanitalouksien kehittyneiden sirujen valmistusekosysteemien kriittisen merkityksen tekoälyn maailmanlaajuisen laskentakapasiteetin perustana ja kannustaa syventämään yhteistyötä tällaisten kumppaneiden kanssa puolijohteiden toimitusketjun häiriönsietokyvyn alalla; korostaa lisäksi, että kehittyneiden puolijohteiden tuotantoa Euroopassa on kiireellisesti vahvistettava erityisesti tukemalla eurooppalaisia aloitteita, kuten sirusäädöksen ehdotettua tarkistamista (sirusäädös 2.0); kehottaa komissiota laatimaan selkeämmän strategian siitä, miten EU voisi kehittyä tekoälyekosysteemin keskeiseksi toimijaksi, ja sisällyttämään kauppasopimuksiin vahvoja määräyksiä, joilla varmistetaan kriittisten teknologioiden ja raaka-aineiden tasapuolinen saatavuus;

17. katsoo, että kriittisten mineraalien toimitusketjujen häiriönsietokykyä koskevat strategiset kumppanuudet voivat olla merkityksellisiä välineitä, joilla voidaan lisätä koordinointia liittolaisten kanssa tekoälyn kannalta kriittisten tuotantopanosten, kuten harvinaisten maametallien ja kehittyneiden puolijohdemateriaalien, saatavuuden alalla; painottaa, että EU:n yhteistyötoimien edellytyksenä on oltava yhdenmukaisuus kriittisiä

raaka-aineita koskevan säädöksen vertailuarvojen ja unionin avoimen strategisen riippumattomuuden tavoitteiden kanssa, jotta niillä vähennetään haavoittuvuuksia eikä vain siirretä riippuvuuksia; kehottaa komissiota varmistamaan, että tällaisista kumppanuuksista syntyvät monenväliset kauppavälineet, kuten pohjahinnat tai ostomekanismit, ovat WTO:n sitoumusten mukaisia ja palvelevat EU:n etuja; kehottaa vahvistamaan vuoropuhelua ja yhteistyötä luotettavien kumppaneiden kesken kansainvälisten kauppavirtojen turvaamiseksi ja tekoälyyn liittyvien teollisten ekosysteemien eheyden ja häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi;

18. varoittaa, että pilvi-infrastruktuurin keskittyminen EU:n ulkopuolisiin maihin altistaa EU:n ulkoisista lainkäyttöalueista johtuville haavoittuvuuksille; kehottaa komissiota ottamaan käyttöön ehdotettujen pilvipalveluja ja tekoälyä edistävän EU:n säädöksen ja teollisuutta vauhdittavan säädöksen (COM(2026)0100) avulla asteittaisia suvereniteettikehyksiä, joissa asetetaan etusijalle EU:hun sijoittautuneet kriittisten palvelujen tarjoajat julkisten hankintojen avulla, ja kehottaa sitä samalla varmistamaan avoimen strategisen riippumattomuuden säilyttämällä EU:n sertifiointi- ja yhteentoimivuusvaatimukset täyttävien samanmielisten palveluntarjoajien syrjimättömän pääsyn;

19. kehottaa komissiota varmistamaan, että sen taloudellisen turvallisuuden doktriinissa koordinoidaan ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaa, kiinnittäen erityistä huomiota strategisiin digitaalialoihin, kuten tekoälyalustoihin, pilvipalveluihin ja datakeskuksiin, sekä vientivalvontaa, pakottamistoimien vastaista välinettä ja kaupan suojatoimia johdonmukaisena järjestelmänä, jolla estetään tekoälyriippuvuuksien käyttäminen aseena; varoittaa, että kriittisten raaka-aineiden vientirajoitukset ja kasvava geopoliittinen epävakaus edellyttävät tehostettua koordinointia ja täytäntöönpanon valvontaa, jotta voidaan suojella Euroopan tekoälyekosysteemiä; kehottaa komissiota ehdottamaan kohdennettua tarkistusta kaksikäyttöasetukseen, jotta voidaan käsitellä kattavammin kehittynyttä tekoälyä, kun otetaan huomioon sen mahdollinen käyttö kolmansissa maissa turvallisuus-, valvonta- tai puolustussovelluksissa;

20. ilmaisee huolensa Kiinan toistuvista harvinaisten maametallien vientirajoituksista, jotka häiritsevät merkittävästi puolijohdeyritysten kannalta elintärkeitä toimitusketjuja ja laajempaa tekoälyn arvoketjua; katsoo, että Kiinan toimet ovat perusteettomia, ja kehottaa komissiota seuraamaan tilannetta tarkasti ja reagoimaan asianmukaisesti sen varmistamiseksi, että ne eivät vaikuta maailmantalouteen ja kansainvälisen kaupan häiriönsietokykyyn;

21. korostaa, että EU:n on nopeutettava kriittisiä raaka-aineita koskevan säädöksen täytäntöönpanoa ja monipuolistettava toimitusketjuja talouden häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi; korostaa tarvetta varmistaa kiireellisesti investoinnit kriittisiä raaka-aineita koskevan

säädöksen mukaisesti hyväksyttyihin strategisiin hankkeisiin ja muihin hankkeisiin, joilla edistetään louhintaa, jalostusta, jatkojalostusta ja kierrätystä ja osaltaan lievennetään Kiinan aiheuttamia riskejä;

°

° °

22. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.